ΕΤΟΣ Γ΄. Ἐν Ἡρακλείῳ Κρήτης τῇ 31 Μαρτίου 1913 ΑΡΙΘ. 119.

ΠΟΙΜΗΝ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΝ ΚΡΗΤΗι ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΔΑΠΑΝΗι ΤΩΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΟ ΣΥΜΒΟΛΟΝ ΤΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ

ΟΜΙΛΙΑ Θ΄.

Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ

«Πιστεύω εἰς ἕνα Θεὸν, Πατέρα, Παντο-
«κράτορα, ποιητὴν Οὐρανοῦ καὶ γῆς.»

Κατεδείξαμεν εἰς τὴν προηγουμένην ὁμιλίαν, ὅτι ὁ Τρισυπόστατος Θεὸς εἶναι Παντοδύναμος καὶ Παντοκράτωρ. Σήμερον θὰ καταδείξωμεν ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ***ὁ ποιητής***, ὁ δημιουργὸς τοῦ σύμπαντος. «*Πιστεύω εἰς » ἕνα Θεόν.... ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς*».

Ὁ Θεὸς εἶναι ὁ ποιητής, ὁ δημιουργὸς τοῦ σύμπαντος. Τὴν ἀλήθειαν ταύτην κηρύττει εὐθὺς ἐν τῇ πρώτῃ σελίδι τῆς ἱερᾶς Πεντατεύχου ὁ θεόπτης Μωϋσῆς. «*Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν*». Τὴν ἀλήθειαν ταύτην διασαλπίζει ὁλόκληρος ἡ Ἁγία Γραφή. Ὁ Προφητάναξ Δαυῒδ ἀναφωνεῖ πρὸς τὸν Θεόν. «*Σοί εἰσιν οἱ οὐρανοί, καὶ σή ἐστιν » ἡ γῆ. Τὴν οἰκουμένην καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς σὺ ἐθεμελίωσας. Τὸν βορ- » ρᾶν καὶ θάλασσαν σὺ ἔκτισας. Σή ἐστιν ἡ ἡμέρα, καὶ σή ἐστιν ἡ νύξ, σὺ » κατηρτίσω φαῦσιν καὶ ἥλιον, σὺ ἐποίησας πάντα τὰ ὅρια τῆς γῆς*». Ὁ προφήτης δὲ πάλιν Ἱερεμίας λέγει. «*Κύριος ὁ ποιῶν γῆν ἐν τῇ ἰσχύϊ » αὐτοῦ, ἑτοιμάζων τὴν οἰκουμένην ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ συνέσει » αὐτοῦ ἐξέτεινε τὸν οὐρανόν*». Ὁ μεγαλοφωνότατος Ἡσαΐας ἀναβοᾷ. «*Κύριος Σαβαώθ.... Σὺ εἶ Θεὸς μόνος.... σὺ ἐποίησας τὸν οὐρανὸν καὶ*

» *τὴν γῆν*». «*Δέσποτα*, ἔλεγον προσευχόμενοι οἱ πρῶτοι Χριστιανοί, *σὺ ὁ* » *ποιήσας τὸν οὐρανόν, καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν* » *αὐτοῖς*». «*Ὁ Θεός*, κηρύττει καὶ ὁ οὐρανοβάμων Παῦλος ἐν μέσαις » Ἀθήναις, *ὁ Θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτος* » *οὐρανοῦ καὶ γῆς Κύριος ὑπάρχει*». «*Ἄξιος εἶ, ὁ Κύριος καὶ Θεὸς ἡμῶν,* » *λαβεῖν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν, ὅτι σὺ ἔκτισας τὰ* » *πάντα, καὶ διὰ τὸ θέλημά σου ἦσαν καὶ ἐκτίσθησαν*», λέγουσιν οἱ εἰκοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι τῆς Ἀποκαλύψεως. Τὴν ἀλήθειαν ταύτην τῶν Ἁγίων Γραφῶν διατρανοῖ καὶ ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἐν τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ τῆς πίστεως· «*Πιστεύω εἰς ἕνα Θεόν, Πατέρα, Παντοκράτορα,* » *ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων*».

Ὁ Θεὸς εἶναι ὁ ποιητής, ὁ δημιουργὸς τοῦ σύμπαντος. Τὴν ἀλήθειαν ταύτην ἀποδέχεται καὶ ὁ ἀνθρώπινος νοῦς ὀρθῶς σκεπτόμενος. Οἱ πάντες παραδεχόμεθα καὶ ὁμολογοῦμεν ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀποτέλεσμα χωρὶς αἰτίαν. Αὐτὴ εἶναι ἡ αἰωνία λογική. Τοῦτο τὸ στερέωμα, αὐτὰ τὰ ἄστρα, ἡ γῆ, ἡ θάλασσα, οἱ ποταμοί, οἱ ὠκεανοί, τὰ ὄρη, αἱ κοιλάδες, τὰ δένδρα, τὰ ζῷα, οἱ ἄνθρωποι, τὰ πάντα ἐν γένει, τὸ ἀπέραντον τοῦτο Σύμπαν μετὰ τοῦ ἀπείρου πλήθους τῶν ἀποτελούντων αὐτὸ ὄντων, τῶν ὁποίων ἀδυνατοῦμεν πολλάκις νὰ θαυμάσωμεν τὸ κάλλος, τὴν τάξιν, τὴν ἁρμονίαν, τὴν ποικιλίαν τὸν σύνδεσμον...., εἰς τίνος διάνοιαν θὰ εἰσέλθῃ ποτέ, ὅτι ταῦτα πάντα ἐγένοντο μόνα ἀφ' ἑαυτῶν, ὅτι διηυθετήθησαν μόνα ἀφ' ἑαυτῶν, ὅτι κινοῦνται μόνα ἀφ' ἑαυτῶν, χωρὶς νὰ ὑπάρξῃ ποτὲ πρώτη τις αἰτία, πρῶτός τις αὐτουργός, δημιουργὸς παντοδύναμος, δύναμίς τις ὑπερτάτη, ἥτις τὰ πάντα ἐποίησε, τὰ πάντα διέταξε καὶ διεκόσμησε; Λοιπὸν ὁ Θεὸς εἶναι ὁ ποιητής, ὁ δημιουργὸς τοῦ σύμπαντος.

Ἀλλ' ἤδη γεννῶνται τὰ δύο ἑπόμενα ζητήματα. Τίνι τρόπῳ, καὶ διὰ τί ἐδημιούργησεν ὁ Θεὸς τὰ σύμπαντα; Ἐδημιούργησεν ὁ Θεὸς τὰ πάντα καθ' ὃν τρόπον διϊσχυρίζονται φιλόσοφοί τινες καλούμενοι πανθεϊσταί, ἢ καθ' ὃν τρόπον διδάσκουσιν ἄλλοι φιλόσοφοι καὶ αἱρετικοί; Ἂς ἐξετάσωμεν ἐν συντόμῳ τὰ ζητήματα ταῦτα.

Οἱ πανθεϊσταὶ ἰσχυρίζονται ὅτι τὸ σύμπαν δὲν εἶναι δημιούργημα, ἀλλ' ἀπόρροια τῆς θείας οὐσίας, ὅτι ὁ κόσμος ἀπέρρευσεν ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ Θεοῦ· ἄλλαις λέξεσιν· ὅπως ἐκ τοῦ μεταξοσκώληκος προέρχεται καὶ ἀπορρέει ἡ μέταξα, οὕτως ὁ κόσμος προῆλθε καὶ ἀπέρρευσεν ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ Θεοῦ. Ἀλλ' ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος εἶναι ἀσεβὴς καὶ βλάσφημος καὶ μωρός, διότι οὕτω συγχέεται τὸ ἄκτιστον πρὸς τὸ κτιστόν, τὸ ἄπειρον πρὸς τὸ πεπερασμένον. Ἡ διδασκαλία αὕτη ἀνακηρύττει τὰ πάντα Θεὸν καὶ τὸν ἄνθρωπον, καὶ τὸ ζῶον καὶ τὸ φυτὸν καὶ τὸ μέταλλον, διότι κατὰ τὴν πανθεϊστικὴν θεωρίαν, εἰς πάντα ταῦτα μία μόνη οὐσία ὑπάρχει, ἡ θεία οὐσία.

Ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε τὸ σύμπαν καθ' ὃν τρόπον ἐφαντάσθησαν ἀρχαῖοί τινες φιλόσοφοι καὶ πολλοὶ ἀκόμη καὶ σήμερον ὑποστηρίζουσιν; Ἐδημιούργησε δηλονότι ὁ Θεὸς τὸν κόσμον ἐξ ὕλης προϋπαρχούσης πρὸ πάντων τῶν αἰώνων, ὅπως καὶ ὁ Θεός; Ἀλλὰ καὶ ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος εἶναι βλάσφημος ἐπίσης καὶ ἀσεβὴς καὶ μωρός. Ἡ ἰδέα τῆς ὑπάρξεως αἰωνίου τινὸς ὕλης εἶναι αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν παράλογος καὶ ἀντιφάσκει πρὸς τὴν ἰδέαν, ἣν ἔχομεν περὶ μιᾶς αἰωνίου καὶ ἀνεξαρτήτου οὐσίας τοῦ

Θεοῦ. Ἐὰν ὁ Θεὸς ἐδημιούργει ἐκ προϋπαρχούσης ὕλης, τότε οὐδόλως θὰ διέφερεν ἀπὸ οἱονδήποτε κοινὸν τεχνίτην, ἀπὸ οἱονδήποτε κοινὸν ἐργάτην. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις ἐργάζεται ἐπὶ τῇ βάσει ὑπαρχούσης ὕλης· ὁ ἀρχιτέκτων ἔχει ἀνάγκην οἰκοδομησίμου ὕλης ἵνα οἰκοδομήσῃ· ὁ ζωγράφος ἔχει ἀνάγκην χρωμάτων διὰ νὰ ζωγραφίσῃ εἰκόνα, ὁ ἀγαλματοποιὸς μαρμάρου ἢ λίθου διὰ τὰ ἀγάλματά του. Ἀλλ' ὁ Θεὸς δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν σκληρὰν ταύτην ἀνάγκην.

Ὁ Θεός, καθ' ἃ διδάσκει ἡμᾶς ἡ Ἁγία Γραφὴ καὶ ἑπομένως καὶ ἡ ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία, ἐδημιούργησε τὰ πάντα, ἐποίησε τὰ πάντα ἐκ τοῦ μηδενός. Οὐδὲν ὑπῆρχεν, ἀλλὰ τὰ πάντα ἐγένοντο ***ἐξ οὐκ ὄντων*** ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεόπτης Μωϋσῆς λέγει ὅτι ὁ Θεὸς ἐποίησε τὰ πάντα ***ἐν ἀρχῇ,*** ἤτοι οὐχὶ ἐκ προϋπαρχούσης ὕλης. «*Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν » οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν*». Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος διδάσκει ὅτι ὁ Θεὸς «*καλεῖ τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα*», ὅτι πᾶν τὸ ὁρατὸν παρήγαγεν ἐκ τοῦ ἀοράτου. «*Πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι Θεοῦ, εἰς τὸ μὴ » ἐκ φαινομένων τὰ βλεπόμενα γεγονέναι*». καὶ ὅτι αὐτὴ ***ἡ καταβολή,*** ἡ ἀρχὴ δηλονότι ***τοῦ κόσμου ἐκ Θεοῦ***. «*Ἀξιῶ σε, τέκνον*, ἔλεγε καὶ ἡ » μήτηρ τῶν Μακκαβαίων πρὸς τὸ νεώτερον τῶν τέκνων αὐτῆς, *ἀξιῶ σε » ἀναβλέψαντα εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα ἰδόντα » γνῶναι, ὅτι ἐξ οὐκ ὄντων ἐποίησεν αὐτὰ ὁ Θεός, καὶ τὸ τῶν ἀνθρώπων » γένος οὕτω γεγένηται*».

Λοιπὸν ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε τὸ σύμπαν ἐκ τοῦ μηδενὸς καὶ οὐχὶ ἐκ προϋπαρχούσης ὕλης, τὴν ὁποίαν ἐπίσης ἐδημιούργησεν ὁ Θεὸς ἐξ οὐκ ὄντων. Ἐδημιούργησε δὲ ὁ Θεὸς τὸν κόσμον οὐχὶ ἀπ' αἰῶνος, ἀλλ' ἐν χρόνῳ, ἢ μᾶλλον, μαζὶ μὲ τὸν χρόνον. Περὶ τούτου βεβαιοῖ ἡμᾶς ἡ Ἁγία Γραφὴ διδάσκουσα ὅτι ὑπῆρξε χρόνος κατὰ τὸν ὁποῖον δὲν ὑπῆρχεν ὁ κόσμος. «*Πρὸ τοῦ ὄρη γενηθῆναι καὶ πλασθῆναι τὴν γῆν*», λέγει ὁ Προφήτης Δαυΐδ· «*Καὶ νῦν,* ἔλεγεν ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἐν τῇ πρὸς τὸν οὐράνιον αὐτοῦ Πατέρα προσευχῇ αὐτοῦ, «*καὶ νῦν, δόξασόν με, Σὺ Πάτερ, » παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ, ᾗ εἶχον* ***πρὸ τοῦ τὸν κόσμον*** *εἶναι παρὰ Σοί*». Ὄχι μόνον δὲ ἐν χρόνῳ ἐδημιούργησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν χρόνον ὁ Θεὸς ἐποίησε, διδάσκει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος λέγων· «*δι' οὗ καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν*». Ἐν χρόνῳ λοιπὸν ἐδημιούργησε ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὅστις ἔχει τὴν ἡλικίαν τὴν ὁποίαν ὁρίζει ὁ προφήτης Μωϋσῆς εἰς τὸ θεόπνευστον βιβλίον τῆς Γενέσεως.

Ἀλλὰ τὸ θέμα ἡμῶν δὲν ἔχει ἀκόμη ἐξαντληθῇ. Ἔχομεν καὶ ἄλλα ζητήματα, τὰ ὁποῖα ὀφείλομεν νὰ λύσωμεν, καὶ τὰ ὁποῖα εἶναι τὰ ἑπόμενα:

Ὁ Θεὸς ὁ τὰ πάντα ποιήσας, καὶ τὴν ὕλην καὶ τὴν διακόσμησιν τῆς ὕλης τ. ε. ὁλόκληρον τὸ σύμπαν, τίνι τρόπῳ ἐδημιούργησε τοῦτο; μετὰ κόπου καὶ δυσκολιῶν, ἐλευθέρως ἢ μοιραίως; Ἄλλως εἰπεῖν· ἐξ οἰκείας θελήσεως ἢ ἐξ ἀνάγκης; Ἡ ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην εἶναι εὔκολος καὶ εἰς αὐτὰ ἀκόμη τὰ παιδία. Παράγειν τι μετὰ κόπου καὶ δυσκολιῶν, δι' ἐργασίας δηλονότι ἐπιμόχθου, τοῦτο εἶναι ἴδιον τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἄνθρωπος ποιεῖ ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ οὐχὶ διὰ μιᾶς ἐκεῖνο ὅπερ ποιεῖ· ἔχει ἀνάγκην πολλῆς μελέτης καὶ πλείονος χρόνου· ἔχει ἀνάγκην νὰ καταστρώσῃ σχέδια, νὰ διαγράψῃ πίνακας, νὰ καταμετρήσῃ τὰς διαστάσεις,

νὰ ὑπολογίσῃ τὰ βάρη, νὰ σταθμίσῃ τὰ πάντα. Ὕστερον δὲ ἀπὸ ὅλας αὐτὰς τὰς ἐπιμόνους καὶ ἐπιμόχθους μελέτας ἐκεῖνο τὸ ὁπυῖον κατορθοῖ, οὔτε τέλειον εἶναι, οὔτε στερεόν, οὔτε διαρκές. Εἰς τὸν Θεὸν ὅμως δὲν συμβαίνει τοῦτο. Ἀναγνώσατε τὴν πρώτην σελίδα τῆς Ἁγίας Γραφῆς διὰ νὰ μάθητε μὲ πόσην εὐκολίαν ἐδημιούργησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον. Ὁ Θεὸς εἶπε· «*Γενηθήτω φῶς· καὶ ἐγένετο φῶς. Γενηθήτω στερέωμα, καὶ » ἐγένετο στερέωμα. Συναχθήτω τὰ ὕδατα εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶν, καὶ » ἐγένετο οὕτω. Γενηθήτωσαν οἱ δύο φωστῆρες οἱ μεγάλοι ὁ Ἥλιος καὶ » ἡ Σελήνη, ἡ μὲν, ἵνα φωτίζῃ τὴν νύκτα, ὁ δὲ, ἵνα φωτίζῃ τὴν ἡμέραν. » Καὶ ἐγένετο οὕτω. Βλαστησάτω ἡ γῆ τὰ φυτά, τὰ δένδρα καὶ πᾶν εἶδος » βλαστήσεως. Καὶ ἐγένετο οὕτω*». Οὕτως ἐδημιούργησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον. «*Αὐτὸς εἶπε, καὶ ἐγενήθησαν, αὐτὸς ἐνετείλατο καὶ ἐκτίσθησαν*». Ἢ μᾶλλον διὰ νὰ ὁμιλήσωμεν ὀρθότερον, ὁ Θεὸς δὲν ἐλάλησεν, ἀλλ' ἁπλῶς ***ἠθέλησε*** καὶ τὰ πάντα ἐγένετο. «*Πάντα ὅσα ἠθέλησεν ὁ Κύριος » ἐποίησεν ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ, ἐν ταῖς θαλάσσαις καὶ ἐν πάσαις » ταῖς ἀβύσσοις*».

Λοιπὸν ὁ Θεὸς τὰ πάντα ἐποίησε διὰ μόνου τοῦ λόγου αὐτοῦ ἢ μᾶλλον διὰ τῆς ἐνεργείας τῆς αὐτοῦ θελήσεως. Ἀλλ' ἆρά γε ἐποίησε τὰ πάντα ἐλευθέρως ἢ ἀναγκαζόμενος ὑπό τινος; Ἀλλ' ὑπὸ τίνος θὰ ἐξηναγκάζετο εἰς τοῦτο; Ἀπὸ τὸν ἑαυτόν του, ἢ ἀπὸ ἄλλον τινὰ θὰ ἐξηναγκάζετο; Ζητήματα μάταια, ἀδελφοί μου, ὅλα ταῦτα. Ὁ Θεὸς εἶναι ἀπείρως τέλειος, εἶναι ἀπείρως αὐτάρκης, οὐδενὸς ἔχει ἀνάγκην, οὐδενὸς χρῄζει καὶ εἶναι ἀπείρως μακάριος. Οὐδεὶς λοιπὸν λόγος ἠνάγκασε τὸν Θεὸν νὰ δημιουργήσῃ τὸν κόσμον· «*Κύριός μου εἶ σύ, καὶ τῶν ἀγαθῶν » μου οὐ χρείαν ἔχεις*» ψάλλει ὁ Δαυΐδ. Ἀλλὰ μήπως θὰ ἠναγκάζετο παρ' ἄλλου τινός;.... Ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τίνος; Ποῖος εἶναι οὗτος ὁ ἄλλος, ἀφ' οὗ τὰ πάντα διὰ τῆς δημιουργικῆς τοῦ Θεοῦ δυνάμεως ἐγένετο καὶ οὐδὲν ὑπάρχει τὸ ὁποῖον δὲν ἐδημιουργήθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ;

Ὁ Θεός, Χριστιανοί μου ἀγαπητοί, εἶναι ἀπείρως ἐλεύθερος· εἰς οὐδεμίαν ἀνάγκην ὑπόκειται, εἰς οὐδεμίαν βίαν ὑποκύπτει. ***Ἐποίησεν ὅσα ἠθέλησεν, ὅπως ἠθέλησεν καὶ ὅταν ἠθέλησεν***. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὁ κόσμος πρὸ πάντων τῶν αἰώνων ὑφίστατο ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ Θεοῦ, ὅπως τὸ μὴ ἀνεγερθὲν οἰκοδόμημα ὑπάρχει ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ ἀρχιτέκτονος ἐν εἴδει εἰκόνος, ἀλλ' ἐδημιούργησε τοῦτον ἐν χρόνῳ, ὅταν ἤρεσεν αὐτῷ, καὶ καθ' ὃν τρόπον ἤρεσεν αὐτῷ, χωρὶς ὑπ' οὐδενὸς νὰ ἐξαναγκασθῇ εἰς τοῦτο.

Ἀλλὰ καιρὸς πλέον νὰ ἔλθωμεν καὶ εἰς τὸ ἄλλο ζήμημα. Διατί ἐδημιούργησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον; Ἀφ' οὗ ἦτον ἐλεύθερος νὰ δημιουργήσῃ ἢ οὔ τὸν κόσμον, διατί τὸν ἐδημιούργησεν; Ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε τὸν κόσμον, λέγει ὁ Θεολόγος Γρηγόριος, διότι ηὐδόκησεν ἵνα ποιήσῃ καὶ ἄλλα ὄντα μέτοχα τῶν τελειοτήτων αὐτοῦ· «*Οὐκ ἤρκει τῇ ἀγαθότητι » αὐτοῦ τὸ κινεῖσθαι μόνον τῇ ἑαυτῆς θεωρίᾳ, ἀλλ' ἔδει χεθῆναι τὸ ἀγα- » θὸν καὶ ὁδεῦσαι ὡς πλείονα εἶναι τὰ εὐεργετούμενα*». Λοιπὸν ὁ κόσμος δὲν εἶναι ἔργον μόνης τῆς παντοδυναμίας τοῦ Θεοῦ, δὲν εἶναι ἔργον μόνης τῆς πανσοφίας τοῦ Θεοῦ, ἀλλα πρὸ πάντων εἶναι ἔργον τῆς ἀπείρου ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ. Διὰ νὰ γίνωμεν μέτοχοι τῶν τελειοτήτων τοῦ Θεοῦ,

διὰ νὰ γίνωμεν κοινωνοὶ τῆς μακαριότητος τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ γίνωμεν κληρονόμοι τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦτο ἐδημιούργησεν ὁ Θεὸς τὸ σύμπαν καὶ ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον.

Χριστιανοί μου ἀγαπητοί, ἐμάθετε ἤδη ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ὁ δημιουργὸς τοῦ Σύμπαντος, «*ὁ ποιητὴς οὐρανοῦ καὶ γῆς ὁρατῶν πάντων καὶ ἀοράτων*»· ὅτι τὸν κόσμον τοῦτον ἐποίησεν ὁ Θεὸς ἐκ τοῦ μηδενὸς καὶ ἐν χρόνῳ ἢ μᾶλλον ὁμοῦ μετὰ τοῦ χρόνου· ὅτι ἐποίησε τὰ πάντα ἐξ οἰκείας βουλήσεως καὶ διὰ μόνου τοῦ λόγου αὐτοῦ, ἤτοι τῆς ἐλευθέρας αὐτοῦ θελήσεως, πρὸς τὸν σκοπόν, τοῦ νὰ καταστήσῃ καὶ ἄλλα ὄντα, τὰ λογικὰ δηλονότι ὄντα μέτοχα τῶν τελειοτήτων καὶ τῆς μακαριότητος αὐτοῦ. Ἐκ τῆς διδασκαλίας ταύτης κατανοεῖ ἕκαστος τόρα ποῖον εἶναι τὸ πρώτιστον ἡμῶν καθῆκον πρὸς τὸν ποιητὴν καὶ πλάστην καὶ Θεὸν ἡμῶν. Τὸ καθῆκον ἡμῶν εἶναι νὰ δοξάζωμεν τὸ πανάγιον τοῦ παναγάθου Θεοῦ ἡμῶν ὄνομα ἀφ᾿ ἑνός, καὶ ἀφ᾿ ἑτέρου νὰ ἐκπληρῶμεν τὸ πανάγιον αὐτοῦ θέλημα, ἵνα γενώμεθα κοινωνοὶ καὶ μέτοχοι τῆς οὐρανίου μακαριότητος, δι᾿ ἣν καὶ ἐπλάσθημεν. Γένοιτο.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑΙ ΟΜΙΛΙΑΙ

ΟΜΙΛΙΑ Ζ΄.

Ο ΧΡΙΣΤΟΣ

ΟΠΕΡΙΜΕΝΟΜΕΝΟΣ ΜΕΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΗΓΟΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ

Ἡ θρησκεία, τὴν ὁποίαν ἐπρέσβευαν οἱ πρὸ Χριστοῦ Ἐθνικοί, ἤτοι ὁ Ἐθνισμός, ἦτο ἡ δύσις, τὸ βασίλευμα τοῦ ἡλίου καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς νυκτός, μὲ τὴν διέλευσιν δὲ τῶν αἰώνων ἀπέβη τὸ νυκτερινὸν σκότος χωρὶς σελήνην καὶ ἄστρα. Ἡ δὲ θρησκεία τῶν Ἰουδαίων, ὁ Ἰουδαϊσμός, ἢ ἡ Ἰουδαϊκὴ Ἀποκάλυψις ὑπῆρξεν ἡ ροδόχρους αὐγή, ἡ ὁποία προμηνύει τὴν ὡραιοτάτην ἡμέραν, τὴν ὁποίαν φωτίζει καὶ θερμαίνει ὁ φωτοβόλος καὶ ζωογόνος ἥλιος. Ἡ λαμπρὰ αὕτη καὶ φωτεινὴ καὶ θερμὴ ἡμέρα εἶνε ἡ ἁγιωτάτη ἡμῶν θρησκεία, ὁ Χριστιανισμός. Ἰδού, ἀγαπητοί, ποία εἶνε ἡ σχέσις μεταξὺ τοῦ Ἐθνισμοῦ καὶ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ, περὶ τῶν ὁποίων ὡμιλήσαμεν εἰς τὰ δύο προηγούμενα κηρύγματα, καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ, περὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ ὁποίου θὰ διαλάβῃ ἡ σημερινὴ διδαχή.

Ὅλοι μας, ἀγαπητοί, ἔχομεν δοκιμάσει πολλὰς φορὰς εἰς τὴν ζωὴν ποίαν ἀγωνίαν καὶ ἀνυπομονησίαν γεννᾷ εἰς τὴν ψυχήν μας ἡ προσδο-

κία, ἡ ἀναμονὴ ἑνὸς εὐχαρίστου πράγματος ἢ πολὺ ἀγαπητοῦ προσώπου. Πότε τέλος πάντων θὰ ἐξημερώσῃ; λέγομεν περιμένοντες τὸ ποθητὸν φῶς τῆς ἡμέρας. Πότε τέλος πάντων θὰ φθάσωμεν εἰς τὸν λιμένα; ἐρωτοῦν οἱ ταξειδιῶται. Θ' ἀργήσῃ ἆρά γε ἀκόμη νὰ ἔλθῃ ὁ προσφιλὴς υἱός μου; ἐρωτᾷ ἡ φιλόστοργος μητέρα. Πότε θὰ ἔλθῃ πλέον ὁ ἰατρὸς νὰ μοῦ ἐξετάσῃ τὴν ἀσθένειαν καὶ νὰ μὲ θεραπεύσῃ τὸ ταχύτερον; μονολογεῖ καὶ ὁ ἀσθενής. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ πρὶν Χριστοῦ εἶχαν μὲν καὶ ἄλλας ἐπιθυμίας καὶ πόθους, ἀλλ' εἶχαν γενικῶς καὶ μίαν μεγάλην ἐλπίδα εἰς ἕνα μέλλοντα νὰ ἐμφανισθῇ Μεσσίαν, Σωτῆρα τοῦ κόσμου. Καὶ πρῶτον πόσον περιέμενον αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι, τὸ εἴπομεν· ἦτο ἄρθρον τῆς πίστεως αὐτῶν ἡ ἐλπὶς αὕτη. Ἀλλ' εἴπαμεν ἐπίσης, ὅτι τὴν ἐλπίδα ταύτην ἔστω καὶ ἀσθενεστέραν ἔτρεφαν καὶ οἱ Ἐθνικοί. Ἡ συνείδησις τῶν Ἐθνικῶν ὑπηγόρευεν εἰς αὐτοὺς τὴν ἐλπίδα εἰς τὸ μέλλον. Εἰς αὐτὴν τοὺς ἐνίσχυαν καί τινες πολὺ εὐφυεῖς μῦθοι, οἵτινες, ὡς ἐκ τῶν ὑστέρων δυνάμεθα σήμερον νὰ εἴπωμεν, ἀπετέλουν ἓν εἶδος προφητειῶν περὶ τοῦ μέλλοντος. Ἔπειτα αἱ προσπάθειαι φιλοσόφων τινῶν νὰ σχεδιάσουν καὶ πλάσουν μίαν εἰκόνα τοῦ τελείου ἀνθρώπου, τὸν ὁποῖον ἐφαντάζοντο μόνον χωρὶς νὰ δύνανται νὰ εὕρουν αὐτὸν εἰς τὴν πραγματικότητα, ἦσαν καὶ αὐταὶ ὑπόθαλψις τῶν κοινῶν προσδοκιῶν. Ἦτο τέλος καὶ ἡ μεγάλη ἐπιθυμία ἀνθρώπων τινῶν νὰ εὕρουν κάπου τὴν ἀλήθειαν καὶ νὰ ἱκανοποιηθῇ τοιουτοτρόπως ὁ θερμὸς τῆς καρδίας των πόθος καὶ ἡ ἀνησυχία τοῦ πνεύματος.

Κατόπιν λοιπὸν τῆς γενικῆς ταύτης προσδοκίας καὶ ἐλπίδος μεταξὺ τῶν Ἰουδαίων καὶ αὐτῶν τῶν Ἐθνικῶν τί ἦτο ἑπόμενον; Νὰ γίνῃ δεκτὸς ὁ Μεσσίας ὑπὸ πάντων ἀνεξαιρέτως τῶν ἀνθρώπων καὶ μὲ ὅλην τὴν χαρὰν καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν των· Πότε δὲ τοῦτο; Ὅταν θὰ ἤρχετο πράγματι ὁ περιμενόμενος Σωτήρ, καὶ ἀπεδεικνύετο ἡ ἰδιότης αὐτοῦ αὕτη μὲ τὸν θεῖόν του βίον καὶ μὲ τὰ θαυμαστά του ἔργα. Διότι αὐτὸν δὲν περιέμενεν ἀνυπομόνως ὅλη, γενικῶς εἰπεῖν, ἡ ταλαίπωρος ἀνθρωπότης; Μάλιστα. Αἱ λοιπὸν. ἀγαπητοί! Ὅταν ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν ποθητὸν Σωτῆρα τοῦ κόσμου. Οὐδὲ ἦλθεν οὗτος εἰς τὸν κόσμον ἄνευ ἰδιαιτέρων προμηνυμάτων. Εἷς ἔκτακτος ἀστὴρ ἐφάνη ἀπὸ καιροῦ εἰς τὴν Ἀνατολὴν, τοῦ ὁποίου ἡ ἐμφάνισις δικαίως ἐσχετίσθη ὑπὸ τῶν σοφῶν τῆς χώρας ἐκείνης μὲ τὴν ἐπικειμένην γέννησιν μεγάλου καὶ μοναδικοῦ Βασιλέως τῶν Ἰουδαίων. Πράγματι εἰς τὴν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας ἐγεννήθη ἐν τῷ μεταξὺ ὑπὸ τῆς Παρθένου Μαρίας ὁ Βασιλεὺς οὗτος, ὅστις ἔμελλε νὰ γίνῃ ὁ Βασιλεὺς τῶν καρδιῶν ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος. Πῶς δὲ ἐγνωρίσθη ἡ βασιλικὴ αὕτη καὶ ἔκτακτος ἰδιότης τοῦ νεογεννήτου βρέφους; Ἐξ ὅσων θαυμασίων περιστατικῶν συνέβησαν κατὰ τὴν γέννησιν αὐτοῦ. Διότι ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ταπεινὸν σπήλαιον, ὅπου ἐγεννήθη ὁ Ἰησοῦς μία στρατιὰ Ἀγγέλων τὸν ἐχαιρέτιζε μὲ τὸν γνωστὸν ἀγγελικόν των ὕμνον, οἱ δὲ ποιμένες οἱ ἀκού-

σαντες τὸν ὕμνον τοῦτον ὁδηγηθέντες ὑπὸ τῶν Ἀγγέλων ὑπῆγαν καὶ ἐπροσκύνησαν αὐτοὶ πρῶτοι ὡς Μεσσίαν τὸ θεῖον βρέφος. Ἰδοὺ λοιπὸν καὶ ἄλλη σπουδαιοτάτη εἰδοποίησις περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Σωτῆρος. Καὶ δὲν εἶναι αὕτη μόνη. Τεσσαράκοντα ἡμέρας ἀπὸ τὴν γέννησιν τοῦ Ἰησοῦ ἔφεραν αὐτὸν οἱ γονεῖς του εἰς τὸν Ναὸν τῆς Ἱερουσαλὴμ διὰ νὰ τὸν ἀφιερώσουν εἰς τὸν Θεὸν καὶ διὰ νὰ προσφέρουν τὴν ὡρισμένην θυσίαν διὰ τὰ πρωτοτόκιά του. Τότε δὲ πάλιν διεκηρύχθη ὡς ὁ περιμενόμενος Σωτὴρ ὑπὸ τοῦ δικαίου καὶ εὐλαβοῦς Συμεών, ὅστις εἶχε προειδοποιηθῆ ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὅτι δὲν θὰ ἀποθάνῃ πρὸ τοῦ ἀξιωθῇ νὰ ἴδῃ τὸν Χριστὸν τοῦ Κυρίου. Τώρα, λέγει, Θεέ μου, ὁπότε εἶδα μὲ τὰ ἴδιά μου ὄμματα τὸν Σωτῆρα, τὸν ὁποῖον ὤφειλες δι' ὅλους τοὺς λαοὺς καὶ πρὸς δόξαν τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ, ἂς ἀποθάνω μὲ εἰρήνην. Καὶ μόνον αὐτά, ἀγαπητοί; Μόλις ἦτο δώδεκα ἐτῶν ὁ Ἰησοῦς, ὅταν ἐλθὼν εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ ὁμοῦ μὲ τοὺς γονεῖς του χάριν τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα, ἔκαμε τοὺς διδασκάλους τῶν Ἰσραηλιτῶν νὰ ἐξίστανται καὶ νὰ θαυμάζουν μὲ τὴν θεϊκὴν σύνεσιν, τὴν ὁποίαν ἐδείκνυεν εἰς τὰς ἀποκρίσεις του πρὸς ἐκείνους. Ἀλλὰ μέχρις ὅτου ἐνηλικιωθῇ ὁ Ἰησοῦς ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ ὅτι δὲν ἐφαίνετο πολὺ εἰς τὸν κόσμον, ὅτι ἡ ἔξοχος προσωπικότης αὐτοῦ δὲν ἦτο γνωστὴ εἰς τοὺς πολλούς. Διότι οἱ συμπολῖται αὐτοῦ τὸν ἔβλεπον νὰ ζῇ πλησίον τῆς ἁγίας Μητρός του καὶ τοῦ ἐναρέτου καὶ εὐλαβοῦς Μνηστῆρός της Ἰωσὴφ ὡς υἱός των, ὅστις τοῦτο μόνον ἐκ πρώτης ὄψεως εἶχε τὸ διαφορετικὸν ἀπὸ τοὺς ἄλλους νέους, ὅτι δηλαδὴ ἦτο σεμνότατος, ἀγαθότατος, εὐπειθέστατος καὶ ὅτι συνεμερίζετο τὸ βάρος καὶ τὰς ἀσχολίας τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ. Ἀφοῦ ὅμως ἐβαπτίσθη εἰς τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν ὑπὸ τοῦ Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου καὶ ἐπαρουσιάσθη δημοσίᾳ καὶ φανερὰ ὡς ὁ ἀναμενόμενος Μεσσίας, τότε ἤλλαξαν πολὺ τὰ πράγματα. Τώρα πλέον δὲν ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ καμμία περὶ αὐτοῦ ἀμφιβολία. Ὁ μεγαλύτερος τῶν ἀνθρώπων λόγῳ τῆς εὐλαβείας καὶ τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ καὶ τοῦ σεβασμοῦ του εἰς τὸν θεῖον νόμον, ὁ Προφήτης καὶ Πρόδρομος Ἰωάννης διεκήρυξεν αὐτὸν μὲ τὸν ἐπισημότερον τρόπον τόσον μεγαλύτερον καὶ ἀνώτερόν του, ὥστε νὰ λέγῃ ὅτι δὲν ἦτο ἱκανὸς οὔτε ὡς δοῦλος νὰ τοῦ κρατῇ τὰ ὑποδήματα. Αὐτὸς εἶναι, ἔλεγεν, ὁ Ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν, τὴν προπατορικὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. Ὁ ἴδιος ὁ Ἰωάννης ἐμαρτύρει ἐνώπιον τῶν μαθητῶν του, ὅτι ὅταν ἐβάπτιζε τὸν Ἰησοῦν εἶδε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα νὰ καταβαίνῃ ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ὡς περιστερὰν καὶ νὰ μένῃ ἐπ' αὐτόν. «Κἀγώ, λέγει, ἑώρακα καὶ » μεμαρτύρηκα, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ». (Ἰωάν. 1, 34). Ἀρχίζει ἔπειτα ὁ Ἰησοῦς μετὰ τὸ βάπτισμά του, καὶ μετὰ τὴν τεσσαρακονθήμερον νηστείαν του εἰς τὴν ἔρημον, ἀρχίζει, λέγω, τὸ κοσμοσωτήριόν του ἔργον ὡς Μεσσίας. Εἰς τοὺς λόγους δὲ αὐτοῦ, εἰς τὰ θαύματά του, εἰς τὸν θεῖον βίον του, νομίζει τις ὅτι ἀναγινώσκει ὁλοφάνερα τὴν ἐκπλήρωσιν, τὴν ἐπαλήθευσιν τῶν προφητειῶν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ νὰ

βλέπῃ πράγματι τὸ ἰδανικὸν πρόσωπον, τὸν τέλειον τύπον τοῦ ἀνθρώπου, τὸν ὁποῖον ἐμάντευαν οἱ ἀρχαῖοι φιλόσοφοι. Πράγματι δὲ πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων ἀνεγνώρισαν τὸν Ἰησοῦν ὡς Θεὸν καὶ ἄνθρωπον τέλειον καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν ὡς εἰς Σωτῆρά των. Διότι πῶς ἦτο δυνατὸν εἰς ἀνθρώπους, ἔχοντας ὑγιεῖς τοὺς ὀφθαλμούς των, νὰ βλέπουν τὸ φῶς τῆς ἡμέρας καὶ νὰ ἀρνῶνται τὸν ἥλιον ὅστις τὸ παράγει; Πῶς ἦτο δυνατὸν εἰς ἀνθρώπους, ἔχοντας σώας τὰς φρένας των, νὰ βλέπουν τὸν Ἰησοῦν ἰατρεύοντα μὲ ἕνα μόνον λόγον τοὺς πάσχοντας πολλὰς καὶ βαρείας ἀσθενείας, ἀλλὰ νὰ φρονοῦν ὅτι ὁ ἐνεργῶν τὰ θαύματα ταῦτα τῶν θεραπειῶν ἦτο λαοπλάνος ἢ δαιμονόληπτος; Πῶς ἦτο τέλος δυνατὸν εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας τούτους νὰ βλέπουν μὲν καὶ νὰ ἐκτιμῶσι τὴν τελείαν ἠθικότητα τοῦ Ἰησοῦ, ἀλλὰ νὰ ἀποδίδουν αὐτὴν εἰς κανένα ψεύστην ἢ ὑποκριτήν; Ἐπίστευσαν λοιπὸν οὗτοι εἰς τὸν Ἰησοῦν ὡς Σωτῆρα, ἐπειδὴ ἔβλεπαν ὅτι εἰς τὰ ἔργα του τὰ θαυμάσια, εἰς τὸν ἁγιώτατον βίον του καὶ εἰς τὴν θείαν διδασκαλίαν του ἀνταποκρίνονται αἱ ἐλπίδες τοῦ ἔθνους των σύμφωνα μὲ τὰς προρρήσεις τῶν Προφητῶν. Καὶ ἐν τούτοις, ἀγαπητοί, εὑρέθησαν καὶ πολλοὶ ἄλλοι, οἵτινες ἦσαν τυφλοὶ διανοητικῶς καὶ δὲν ἔβλεπαν, ἦσαν κωφοὶ διανοητικῶς καὶ δὲν ἤκουαν, ἦσαν ἠθικῶς διεστραμμένοι καὶ οὔτε τὰ θαύματα ἔπειθον αὐτούς, ὅτι εἶναι Θεὸς ὁ Ἰησοῦς, οὔτε ἡ διδασκαλία του ἔκαμνεν εἰς αὐτοὺς κάμμίαν ἐντύπωσιν. Διὰ τοῦτο τί ἔπραξαν; Ὄχι μόνον δὲν ἐπίστευσαν εἰς τὸν Ἰησοῦν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐκατηγόρησαν εἰς τὸν λαὸν ὡς ἀσεβῆ, διότι ἔλεγεν ὅτι ἦτο υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ διότι παρέβαινε δῆθεν τὴν ἑορτὴν τοῦ Σαββάτου μὲ τὴν ἐκτέλεσιν εὐεργετικῶν πράξεων, τὸν ἐμίσησαν θανασίμως, καὶ τὸ πάντων φρικτότατον τὸν ἐθανάτωσαν ὡς τὸν χειρότερον τῶν κακούργων. Ναί, ἀδελφοί, αὐτὸ ἔκαμεν ἡ πώρωσις τῶν ἀνθρώπων τούτων. Ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν, τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν Σωτῆρα τοῦ κόσμου, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ἀντὶ νὰ πιστεύσουν εἰς αὐτὸν καὶ νὰ σωθοῦν, ἀφοῦ καὶ αὐτοὶ ὅπως καὶ οἱ λοιποὶ ὁμοεθνεῖς των, ἀφοῦ καὶ οἱ Ἐθνικοὶ αὐτοὶ περιέμεναν τοιοῦτον Μεσσίαν, τοιοῦτον Σωτῆρα. Διότι τί ἐδίδασκεν ὁ Κύριος ἡμῶν, τὸ ὁποῖον ἀποδεικνύει τὴν θεότητα αὐτοῦ, καὶ τὸ ὁποῖον ἀναδεικνύει τὴν θρησκείαν αὐτοῦ, τὸν Χριστιανισμόν, ὡς τὴν τελειοτάτην καὶ ἀληθεστάτην καὶ ἁγιωτάτην θρησκείαν; Τοῦτο θὰ ἴδωμεν εἰς τὸν ἐρχόμενον λόγον.